

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 80 0 П 029665 15 Рев
Бања Лука, 23.02.2017. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тица, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д.Ш., ..., Б., кога заступа пуномоћник Д.В. из Б., Улица ..., против тужених ПД С. а.д. Б. и П.И.Б. а.д. С. Б., ..., коју заступа пуномоћник С.Г., адвокат из Б., Улица ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 029665 14 Гж 2 од 08.05.2014. године, на сједници одржаној дана 23.02.2017. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев туженог П.И.Б. а.д. С. Б. за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 2.700,00 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 029665 11 П 2 од 11.11.2013. године одбијен је тужбени захтјев тужитеља да се тужени солидарно обавезу да му исплате износ од 1.785.990.704 ЕВРА, са затезном каматом по стопи прописаној од стране Европске централне банке на тај износ дана 21.12.2005. године па до исплате, као и захтјев за накнаду трошкова парничног поступка. Тужитељ је обавезан да туженом ПД С. а.д. Б. (у даљем тексту: првотужени) надокнади трошкове парничног поступка у износу од 300,00 КМ и туженом П.И.Б. а.д. С. Б. (у даљем тексту: друготужени) у износу од 16.680,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 029665 14 Гж 2 од 08.05.2014. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију друготужени предлаже да се изјављена ревизија одбије, а ставља и захтјев за накнаду трошкова ревизионог поступка, док првотужени није дао одговор на ревизију.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени солидарно обавезу да му исплате износ од 1.785.990.704 ЕВРА, са затезном каматом, уз накнаду трошкова парничног поступка.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је дана 15.10.1990. године између даваоца лизинга П. А. из Љ. и првотуженог (као примаоца лизинга) закључен уговор о лизингу број 901313/А, предмет којег је испорука опреме за наводњавање према попису и спецификацији опреме који су саставни дио уговора, уз лизинг цијену од 8.133.900,00 динара; да је мјесто преузимања по овом уговору било складиште А. из Љ., рок испоруке 2 седмице од приспјећа уплате од 20% лизинг цијене опреме, уз вријеме трајања лизинга од 60 мјесеци, док се 80% цијене имало платити у ануитетима квартално, с тим да први ануитет доспијева 15.12.1990. године, а последњи 15.09.1995. године; да је првотужени дана 29.10.1990. године по наведеном уговору уплатио аванс у износу од 1.626.780,00 динара; да је првотужени презентирао копију телефакса од 04.01.1991. године по којој је услед неизвршења обавеза од стране даваоца лизинга дошло до раскида уговора и анекса уговора; да је према подацима из налаза вјештака финансијске струке Р.И. од 12.06.2013. године, према одредбама уговора, дуг са каматом за период 15.12.1990. године до 15.09.1995. године износио 8.235.761,48 динара, што конвертовано на дан 15.09.1995. године износи 1.746.547,10 КМ; да је првотуженом уплаћени аванс враћен у 3 наврата и то: 04.12.1990. године износ од 800.000,00 динара, 18.01.1991. године износ од 200.000,00 динара и 28.02.1991. године износ од 626.780,00 динара; да опрема наведена у отпремници број 002978 од 16.12.1990. године, на коју се позвао тужитељ, није укњижена у пословним књигама првотуженог и да иста не садржи све књиговодствене елементе; да је и прије закључења предметног уговора првотужени био у пословном односу са предузећем А. из Љ. и да је у 1989. године од истога набавио шест система за наводњавање; да је дана 17.10.1990. године правни предник друготуженог П. б. С. д.д. Главна филијала Б., на захтјев првотуженог издала гаранцију број 04-2613-79-15/2/90 којом је гарантовао да ће уколико тражилац гаранције (првотужени) не обезбиједи средства за измирења своје обавезе по означеном уговору о лизингу, исту платити из својих средстава; да у Почетном билансу у поступку приватизације друготуженог није евидентирана означена банкарска гаранција; да је дана 10.05.2010. године између тужитеља и Т. групе-Конзорцијум за ..., А. производња, трговина и услуге д.о.о. Љ. закључен уговор о уступању и преносу потраживања, којим А. д.о.о. Љ. тужитељу уступа и преноси у власништво и на наплату потраживање према првотуженом по означеном уговору о лизингу од 15.10.1990. године, умањено за учешће у висини од 20 %, који уговор је нотарски обрађен.

На темељу тих чињеница, те имајући у виду да уговор о уступању потраживања не садржи податке о личним исправама потписника, осим ознаке да је идентитет утврђен на основу личног познанства нотара, те да исти није попраћен одобрењем одговарајућих органа предузећа, првостепени суд је заључио да тужитељ није доказао да је активно легитимисан у овој парници. Из тог разлога, те утврђујући да по предметном уговору о лизингу првотужени није примио опрему за наводњавање, јер је дошло до раскида тог уговора и поврата уплаћеног аванса, имајући при томе у виду да у доказном поступку није презентирана спецификација робе која је пратила уговор о

лизингу, као и да предметна опрема није евидентирана као основно средство првотуженог, првостепени суд је закључио да није основан захтјев тужитеља у односу на првотуженог за исплату наведеног износа по основу предметног уговора. Надаље, по становишту првостепеног суда, није било мјеста усвајању тужбеног захтјева и из разлога што је основан истакнути приговор првотуженог о застари потраживања, у смислу одредбе члана 374. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО). У односу на друготуженог, имајући у виду одредбу члана 1083. ЗОО, по којој законској одредби је банкарска гаранција увијек везана за одређена лица и уговор, те налазећи да је основан и приговор друготуженог о застари потраживања, првостепени суд је закључио да захтјев тужитеља није основан ни у односу на друготуженог. Из наведених разлога, те налазећи да је неосновано позивање тужитеља на Споразум о питањима сукцесије, првостепени суд је судио тако што је захтјев тужитеља у цјелости одбио.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења првостепеног суда, те је извео закључак да није поуздано доказана испорука робе по предметном уговору о лизингу. Имајући у виду да је предметно потраживање доспјело најкасније крајем 1995. године, па рачунајући застарни рок из одредбе члана 374. ЗОО од 19.06.1996. године, као дана укидања ратног стања, закључио је да је у моменту закључења уговора о уступању потраживања (10.05.2010. године), кад би се узело да је ваљан уговор о уступању, тужитељу уступљено потраживање које је у застари. Налазећи да због тога није било мјеста усвајању тужбеног захтјева кад би се и прихватили наводи тужбе тужитеља да је предметни уговор реализован, другостепени суд је изјављену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепеним одлукама захтјев тужитеља је правилно одбијен.

Захтјев тужитеља, у односу на првотуженог, је утемељен у обавези из уговора о лизингу, који уговор је дана 15.10.1990. године закључен између првотуженог и предузећа А. из Љ.. Кад се и узме да је уговором о уступању од 10.05.2010. године (с обзиром на очигледне мањкавости тог уговора означене у образложењу првостепене пресуде, те с обзиром да је супротно ревизионим наводима суд овлаштен да цијени ваљаност презентираниог уговора) потраживање из уговора о лизингу уступљено тужитељу, није било мјеста да се првотуженом наметне обавеза плаћања уговорене цијене лизинга.

Прије свега, тужитељ није доказао да је по уговору од 15.10.1990. године испоручена сва уговорена опрема нити евентуално дио опреме, јер није презентирана спецификација опреме (која је била саставни дио уговора), нити анекс уговора који је, с обзиром на читану документацију, „пратио“ основни уговор. Тужитељ је, додуше, у доказном поступку презентирао отпремницу број 002978 од 16.12.1990. године (која није евидентирана у пословној евиденцији првотуженог), али код недостатка наведене спецификације опреме није могуће извести закључак да ли се ради о испоруци опреме по спорном уговору, а нити је опрема испоручена по овој отпремници евидентирана као основно средство првотуженог. Наведено имајући у виду да је и саслушани свједок Петар Крстић (по струци аутомеханичар), који је по наводима тужбе на темељу уговора о дјелу вршио монтажу испоручене робе, како то правилно констатује првостепени суд, суду дао крајње нелогичан исказ. Према томе, нису поуздано доказани наводи тужбе да је по предметном уговору испоручена опрема за наводњавање.

Насупрот томе, како то правилно закључује првостепени суд, првотужени је доказао наводе одговора на тужбу – да није реализован предметни уговор усљед раскида истог и поврата уплаћеног аванса. Наведено произлази из садржаја телефакса, који је првотужени дана 04.01.1991. године упутио предузећу А. из Љ., те којим је обавјестио да се због неизвршавања обавеза тог предузећа уговор сматра раскинутим. То произлази и из чињенице (подаци из налаза вјештака финансијске струке) да је предузеће А. из Љ. у три наврата извршило поврат уплаћеног аванса (укупно 1.626.780,00 динара). При томе нема мјеста резонувању другостепеног суда да се не може са сигурношћу утврдити да ли је дошло до раскида предметног уговора, с обзиром да је телефакс упућен 04.01.1991. године, док је први износ поврата аванса већ 04.12.1990. године, с обзиром да из текста наведеног телефакса произлази да првотужени није спорио поврат дијела аванса, јер захтијева поврат „преосталог износа од 826.780,00 динара“, што одговара збиру поврата аванса од 18.01.1991. и 28.02.1991. године, а што све више упућује на то да су уговорне стране и прије званичног раскида уговора одустале од реализације истог.

У сваком случају, кад се не би прихватили предњи разлози, нижестепени судови са правом изводе закључак да је основан истакнути приговор првотуженог о застари потраживања, у смислу одредбе члана 374. ЗОО. Наведено имајући у виду да је обавеза на плаћање цијене лизинга најкасније доспјела 15.09.1995. године, па рачунајући застарни рок од три године од дана укидања ратног стања 19.06.1996. године, до дана подношења тужбе 15.03.2011. године је прошао застарни рок прописан законом. Наиме, тужитељ своје право темељи на уговору о уступању потраживања од 10.05.2010. године тврдећи да је тим уговором преузео право на наплату уговорене цијене, али је то право у моменту преузимања у застари, а поготово је у застари у вријеме подношења предметне тужбе, па да су и испуњени сви остали законски услови наступање застарјелости предметног потраживања би довела до одбијања тужбеног захтјева.

Стога ревизиони наводи тужитеља, по којима усљед неплаћања, испоручена роба није евидентирана као основно средство код првотуженог, да је доказана испорука опреме, кад би се и прихватили, не би могли довести до другачијег пресуђења у овој парници.

Одлучујући о основаности тужбеног захтјева у односу на друготуженог, нижестепени судови су пошли од одредбе члана 1083. ЗОО, по којој законској одредби банкарска гаранција представља строго формалан правни посао који је увијек везан за одређена лица и одређени уговор. Међутим, може доћи до уступања права из гаранције, али под условима из одредбе члана 1086. ЗОО, односно са уступањем потраживања које је обезбјеђено гаранцијом и уз пренос својих обавеза у вези са обезбјеђеним потраживањем. Код утврђења да предузеће А. није испунило своје обавезе из уговора, нити је то у име тог предузећа испунио тужитељ, произлази да по овом основу у односу на друготуженог тужитељ није преузео потраживање из банкарске гаранције.

Поред тога, основан је и приговор друготуженог о застари потраживања тужитеља (из истих разлога као у односу на приговор првотуженог), па у сваком случају захтјев тужитеља није основан ни у односу на друготуженог.

Ревизионим наводима тужитељ се неосновано позива на Анекс „Г“ Споразума о питањима сукцесије („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 10/01) с обзиром да исти гарантује заштиту приватног власништва и стечених права грађана и других

лица бивше СФРЈ од стране државе наслѣднице (члан 1. Анекса Г) и није примјењив у конкретном случају.

Произлази да ревизионим наводима није доведена у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, па је изјављена ревизија одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

Захтјев друготуженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 2.700,00 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић